

REGIONALNA BAŠTINA U EUROPSKOM KONTEKSTU

Umjesto predgovora

Drago Roksandić, Marijeta Rajković Iveta i Tihana Rubić

Tekstovi koje objelodanjujemo u ovom zborniku izvorno su nastali kao produkti sudjelovanja njihovih autora u različitim aktivnostima projekta *Kula Jankovića: spomenik kulture, pokretač održivog razvoja Ravnih kotara* (*Jankovic Castle: historic site, generating sustainable development of the Ravni Kotari region*). Riječ je o projektu koji je na temelju aplikacije Sveučilišta u Zagrebu odobrila Europska komisija iz sredstava svojega programa “Preparatory actions for preserving and restoring cultural heritage in conflict areas in the Western Balkans for the year 2010”. Projekt je postao moguć nakon višegodišnjih uspješno realiziranih inicijativa u vezi s obnovom i revitalizacijom Kule Stojana Jankovića u Islamu Grčkom u suradnji s njezinim vlasnicima, potomcima književnika Vladana Desnice, od 2005. do 2011. godine. Ove su inicijative redovito poticane s Filozofskog fakulteta u Zagrebu (Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti itd.), a napose u vezi s *Desničnim susretima. Programom društveno-humanističkih i kulturoloških istraživanja*, posvećenih književniku Vladanu Desnici, baštiniku Kule. U tom razdoblju važna je bila i uloga Centra za mirovne studije. Stekli su se uvjeti za zahtjevnije povezivanje niza sveučilišnih, drugih hrvatskih i inozemnih partnera iz više zemalja u spomenutom projektu, koji je imao dva međuovisna težišta: revitalizacija Kule i održivi razvoj Ravnih kotara.¹ Odobravanje značajnih financijskih sredstava projektu *Međunarodni sveučilišni centar u Islamu Grčkom i mediteranska akademska zajednica: razvoj i perspektive* iz sredstava Fonda za razvoj Sveučilišta u Zagrebu 2012./2013. godine učinilo je europski sveučilišni projekt još više fokusiranim na probleme osnivanja Međunarodnoga sveučilišnog centra u Kuli kao specifičnog “pokretača razvoja” i Kule i Ravnih kotara, ali i Sveučilišta u Zagrebu.²

U završnoj fazi rada na Projektu, u svibnju i početkom lipnja 2014. godine, na području Ravnih kotara tako su održane tri aktivnosti/radionice koje su rezultirale i objavom ovoga zbornika, a koje su tematizirale pitanja tradicijske kulture, njezine revitalizacije i korištenja u suvremenosti, turističkih i kulturnih resursa i potencijala ovog područja, izazova suprotstavljenih predodžbi o kulturnoj baštini i sl. Riječ je o radionicama: A 3. 4. *Workshop “Traditional culture of Ravni kotari region”* (“Tradicijska kultura Ravnih kotara”),

¹ Programski voditelj projekta je prof. dr. sc. Drago Roksandić s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a poslovni voditelji dr. sc. Hrvoje Mataković i u završnoj fazi dr. sc. Miroslav Rajter sa Sveučilišta u Zagrebu. Poslove *project menagera* radili su Matija Polančec, Viktorija Kunštek i u završnoj fazi Andrijana Jurić. O obavljenim poslovima u ovom projektu, koji završava s radom u srpnju 2014. godine, zainteresirani čitatelj može se obavijestiti na projektnoj internetskoj stranici <http://kula-jankovica.unizg.hr/hr/kula-jankovica/>.

² Voditelj projekta bio je prof. dr. sc. Drago Roksandić, a voditelji radionica prof. dr. sc. Tomislav Šola, odnosno dr. sc. Darko Babić (Filozofski fakultet), prof. dr. sc. Branka Aničić (Agronomski fakultet), pred. mr. sc. Alan Braun (Arhitektonski fakultet) i prof. dr. sc. Boško Pribičević (Geodetski fakultet). Rezultati projekta dostupni su također na <http://kula-jankovica.unizg.hr/hr/kula-jankovica/>.

A 1. 2. *Workshop with themes of intercultural and transcultural “decoding” and identifying revitalization potentials* (“Radionica o interkulturalnom i transkulturalnom dekodiranju” i identifikiranju revitalizacijskih potencijala) i A 1. 3. *International expert colloquium “Conflicting perceptions of shared heritages and problems of revitalization”* (Međunarodni znanstveni kolokvij “Suprotstavljene predodžbe o zajedničkoj baštini i problem revitalizacije”). Sve radionice održane su na području Ravnih kotara, u Islamu Grčkom (Kuli Stojana Jankovića), Zadru, Obrovcu i Benkovcu, s ciljem da se lokalno stanovništvo i lokalni stručnjaci iz raznih područja (turizma, gospodarstva, medija, znanosti i obrazovanja...) povežu s empirijskim istraživanjima, komentarima i mišljenjima, vezanima uz suvremenu teorijsku misao znanstvenika i stručnjaka iz ostalih krajeva Hrvatske i hrvatskih znanstvenih institucija, kao i znanstvenika i stručnjaka iz drugih zemalja (Crna Gora i Srbija).

Radionice su sadržavale dvadesetak prezentacija o relevantnoj materijalnoj i nematerijalnoj kulturnoj baštini: arhitekturi i kulturi stanovanja, tradicijskom i suvremenom gospodarstvu, mogućnostima korištenja tradicijske kulture u ruralnom turizmu i revitalizaciji regije te razvoju potencijala ekomuzeja. Sve su ove raznolike teme i prezentacije bile ujednačene u svojem cilju: promociji održivog razvoja Ravnih kotara korištenjem specifičnih tradicijskih znanja, iskustava i vještina; poticanje razvoja regionalnog turizma i revitalizacije regije zasnovane na interkulturalnosti i tradicijskim vrijednostima u suvremenosti. Pozivajući stručnjake predavače iz raznih znanstvenih i stručnih provenijencija (arhitekti, etnolozi i kulturni antropolozi, povjesničari, muzeolozi, muzejski djelatnici, konzervatori...), ostvaren je uvid u raznovrsne disciplinarnе i strukovne projekte istog zajedničkog nazivnika – kulturna baština i održivi razvoj, a konstruktivne rasprave koje su uslijedile nakon izlaganja i na okruglim stolovima bitno su doprinijele daljnjim promišljanjima i djelovanju “na terenu”, kao i u produbljanju pisanih radova objavljenih u ovome zborniku, usko vezanih uz “teren”.

Radionica o interkulturalnom i transkulturalnom “dekodiranju” i identifikaciji revitalizacijskih potencijala bila je jedna od važnih preostalih projektnih obveza. U njezinu radu sudjelovao je voditeljski tim projekta sveučilišnog Fonda za razvoj *Međunarodni sveučilišni centar u Islamu Grčkom i mediteranska akademska zajednica: razvoj i perspektive*: dr. sc. Darko Babić, dr. sc. Uroš Desnica, v. pred. mr. sc. Alan Braun, prof. dr. sc. Boško Pribičević i prof. dr. sc. Tomislav Šola. Cilj je bio raspraviti pozitivna novija iskustva stečena u radu na održivoj revitalizaciji baštine u Zadarskoj županiji, napose u Ravnim kotarima i Bukovici, te u drugim dijelovima Hrvatske i u svijetu. Diskusija je bila usmjerena i prema teorijskim kontroverzama u vezi s održivom revitalizacijom baštine, kao i na praktične izazove revitalizacije u raspravljanom slučaju. Pritom je primjerena pažnja bila posvećena problemima revitalizacije u krajevima s recentnim ratnim tragedijama i traumama, odnosno suočenima s izazovima rekonciliacije. Inicijalni tekstovi v. pred. mr. sc. Alana Brauna i dr. sc. Ivana Basića bili su odlični predlošci za spoznaje stečene u zajedničkoj diskusiji.